

# LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 85.

V petik 24. Kozoperska.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorek in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blažniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znaša 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje, za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

## Vradni del.

Njegovo veličanstvo je z najvišjim sklepom od 15. marca 1851 blagovolilo vredba konsularne službo v gerškem kraljestvu poterditi.

Potem takem ima tu obstati:

1. Cesarski konsulat v Patrasu, neposredno podveržen ministerstvu kupčije, kterega vradni okraj se raztegne čez celo zahodno primorje Gerškega od albaneske meje do nad morja Matapan z otoki, ki se zraven štejejo.

2. Cesarski konsulat v Siri tudi neposredno podveržen ministru kupčije, kterega vradni okraj seže od nadmorja Matapan do meje Tesalie, čez celo vshodno primorje Gerškega in čez otok Eubes in Cikladov, kakor tudi čez vse druge gerške otoke v egejskem morju ležeče.

3. Namestništva konsulatov v Pirevu in Nauplii, ki odvisijo od vodivnega konsulata v Siri. Razun tega se je v priskerbovanje konsularnih opravil več konsularnih opravištev, neposredno podverženih konsulatoma v Patrasu in Siri napravilo.

Po tem takem je njegovo veličanstvo z najvišjim sklepom od 13. avgusta t. l. poprejšnega avstrijskega namestnika konsula, doktorja Jurja od Hahn za cesarskega konsula v Siri, dozdnega opravnika dvignjenega konsulata v Atheni, F. Iviča za neplačanega namestnika konsula v Pirevu, in bivšega avstrijskega konsularnega opravnika v Nauplii Bonifaca Bonafina za neplačanega namestnika konsula ondi najmilostljivi imenovati blagovolilo.

Ljubljana 18. oktobra 1851.

Danes bo LIV. del, III. tečaja 1851, deželna zakonika in vladna lista za krajnska kronovino izdan in razposlan.

Zapopade pod št. 337: Razpis c. k. krajnskega poglavarstva 8. Avgusta 1851. Določbe zastran vkvartirovanje deželne žandarmerije.

V Ljubljani 24. oktobra 1851.

Od c. k. vredništvo deželna zakonika in vladna lista za Krajnsko.

Danes bo LV. del, III. tečaja 1851, deželna zakonika in vladna lista za krajnsko kronovino izdan in razposlan.

Zapopade pod št. 340: Cesarski patent 7. oktobra 1851, s kterim se za vse kronovine cesarstva razpišejo neposredni (nepremeljivi) davki s prikledi vred za vpravno leto 1852.

Ljubljana 28. oktobra 1851.

Od c. k. vredništva deželna zakonika in vladna lista za Krajnsko.

Danes bo LVI. del, III. tečaja 1851, deželna zakonika in vladna lista za krajnska kronovino izdan in razposlan.

Zapopade pod št. 345: Ukaz ministerstva pravosodja 7. Oktobra 1851, s kterim se izreče, kako gre imenike porotnikov za leto 1852 narejati; in pod št. 346: ukaz ministerstva pravosodja in notranjih opravil 7. ok-

tobra 1851, s kterim se odločijo organi v okrajni in okrožni zvezi ne stoječih mest, ki imajo kakor namestovavci občine imenike porotnikov za leto 1852 zlagati.

Ljubljana 31. oktobra 1851.

Od c. k. vredništva deželna zakonika in vladna lista za Krajnsko.

## Nevradni del.

### Raba pripoved pri učenju.

Zlo je keršansko zavedenje spačeno, in spridena odrašana mladost, le malo je od nje dobriga sadu pričakovati, razun nekterih izjem, se ve. In kar je res, de suho drevo le s čudam zopet ozeleneti zamore, se mora pri ljubih otrocih začeti poskušati, ako bi bilo moč, kej sadie hudiga viharja obvarovati, ter jih lepo zrediti za Gospodov vert.

Za tega del naj bi učeniki keršanskiga nauka s pohlevnim in prijaznim obnašanjem male k sebi vabili, po Gospodovim opominovanji: pustite male k meni! in jih navdajali z dobrimi nauki, kakor z brambo zoper slabe zglede, na ktere zadenejo pri vsaki priložnosti v življenju. Keršanski nauk, in nauk lepiga vedenja (zadržanja), bi se mogel, kolikor je le moč, djansko učiti. Beseda gine, zgled presine. Mladost nič težje ne sliši, kot suhe teorije, in le malo ji k sercu seže, ako se ne prenehama guli: „To moramo steriti, tega se varovati; to delati, uno opustiti,“ ako se ji ob enim vsi taki nauki po moči in zmožnosti v zgledih, prigodkih, zgodovinah iz življenja, in zlasti iz sv. pisma ne počitujejo. Kratka zgodbica s primernim naukam večidel bolje opravi, kot dolgi nauki z golimi dolgočasnimi razlagami, in dremotnimi umskimi dokazami.

Zavoljo tega je zlo želeti, de bi bili vsi učeniki otrok zlasti pa učeniki keršanskiga nauka z bukvami prevideni, v kterih se enaki zgledi, prigodki, zgodbe itd. najdejo.

V ta namen bi utegnile naslednje bukve dobro služiti: 1) Beispiele zur sämtlichen katholischen Lehre vom Möhler (sta dozdnaj dva velika zvezka na svitlo prišla.) 2) Življenja srečni pot in keršansko devišstvo (kolikor je za otroke). 3) Bibliše Geschichte von Dr. J. Schuster (Preis 20 kr.) 4) Kurze moralische Geschichten zur Erbauung und Belehrung, vorzüglich brauchbar zu Katechesen und Christenlehren. (24. kr.) Innsbruck 1848. 5) Sittenspiegel oder: Beispiele der Tugend aus der Profangeschichte. (30 kr.) 6) Parabeln von Bonaventura, in mnogo družih. Kdor kej posebno dobriga vé, naj bi drugim v prid naznanil.

Zmišljene prigodbe, kakorsne so v tako imenovanih „malih pripovedih“ in sem ter tje drugod, napravijo pogosto več zasmehovanja kot dobička in prida. Otroci spoznajo, de so zmišljene reči, in jim tudi več vrednosti ne dajejo, kot kmečkim sestorijam; še nad resničnimi prigodbami utegnajo vsled unih zmišljenij dvomiti. Ako se pa že v poduk obračajo, mi-

slim, de bi bilo prav, otrokam naravnost povedati, de te in te povesti so le zavoljo ložejiga poduka tako spisane, kakor bi se bile utegnile kterikrat prigoditi. Ravno, ker se take zmišljave večkrat brez razločka kakor resnične prigodbe podmikujejo, ljudje, ki to zasledijo, potlej še nad pravimi dogodbami kterikrat dvomijo. S tem, ker je rečeno, pa nikakor ne grajamo lepih podučljivih prilik, kakorsnih ima tudi sveto pismo samo, in sveti cerkveni učeniki v obilnosti.

(Danica.)

## Austrijsko cesarstvo.

### Krajnska.

(Privatna šola pri Fari blizo Idrie.) Od vsih strani naše mile domovine razglasujejo rodoljubi veseli vspeh ljudskih šol, ter marljivost za mladino vnetih učenikov. Nej tudi jaz po ljubih Novicah naznanim moža, ki omiki in dobri izreji mladosti živi in gori, — ne ga hvaliti, ker on ne dela za mljivo hvalo, temuč v izgled in posnemanje mnogim ga postaviti. Gospod Anton Mejač, kaplan pri Fari (v spodnji Idrii), je namreč lansko jesen tje pridši, viditi toliko otrok brez dela in poduka rasti, na svojo roko z mnogimi stroški privatno ljudsko šolo pričel, ter sleherni dan, kolikor so mu opravila duhovskega stanu pripustile, mladino v vsim, kar se v prvem razredu ljudskih šol uči, sam podučeval. Učencov obojega spola je bilo samo iz vasi in bližnjih kmetov nekaj čez 60, ki so ves čas pridno v šolo hodili. Po dokončanem šolskem letu je bilo 2. kimovca t. l. očitno slovesno izpraševanje. Kako gladko so otroci brali in pisali, kako umno in lepo iz keršanskega nauka, rajtanja in družih predmetov odgovarjali, obilno pričla, koliko si je častiti gospod učenik prizadel jim za zmeraj ustanovljenega učitelja, ki se pri Fari toliko pogreša, nadomestiti. In ko je potem naj pridnišim lične darila, vsim pak majhne katekizme v spodbudo podaril, jih je z lepim in primernim nagovorom izpustil. Če je pa že to prijetna novica za šolske prijatelje, jih bo še bolj veselilo slišati, da misli g. A. Mejač tudi zanaprej in poleg prvega razreda še drugega začeti, tako da bodo lanske učenci se bolj izomikati, novi pa zopet pristopiti zamogli. — Slava torej gospodu Mejaču, nevtrudnemu prijatlu mladine, blagor pa tudi sleherni fari, ki take vodnike ima!

Zoridanovič.

(Novice.)

### Štajarska.

Celo dobro znane in poznane so mi vse naše štajarske mesta, ali so njih šege, običaji in jezik še dosti nemškutarski proti mili Ljubljani, ki sim jo pred nekimi tedni pervokrat prehodil in s tako ginjenim sercom zapustil, da sim se terdno namenil to Novicam na znanje dati. Ljubljana s svojimi prebivavci je častljivo slovensko mesto; tega sim se prepričal po vsim tergu, ki sim ga obhodil, in po vsih ulicah, v kterih se popotniku narodovo življenje od-



kriva. Osobito so mi Ljubljanske cerkve dopadle, tako krasne in lične, da sim tudi v njih pobožni duh slovenskiga naroda spoznal. Silno mi je bilo, da sim se mogel tako hitro posloviti od prijaznih Ljubljančanov, na ktere v spomin blagovolite Novice te verstice natisniti dati. Z veseljem bom svojim prijateljem povedal, kar sim v Ljubljani vidil, našel in slišal. Z Bogom! P. Vuketinovič.  
(Novice.)

### Horvaška.

V Zagrebu pri pretresovanju dramatiških del nikda ni darila dobil. 6 narodno zgodovinskih iger se je odboru v pretres predložilo. Naj bolje med njimi so bile: „Murad drugi“, „Osveta“ in „Franžepan“, vendar pa zavolj pomankljivosti niso tirjanju zadostila.

### Avstrijska.

\* 60. del deržavnega zakonika in vladnega lista prinese sledeči

(Konec.)

§. 15. Bogoslovce sekularne ali regularne duhovšine je treba, ako žele, taistih učnih predmetov, ktere je zbor škofov po minister-skem razpisu 30. Junija 1850 (derž. zak. št. 319) za občno vezavne spoznal, konc leta ali pol-letja izprašati, in uspeh tega izpraševanja se mora v napovedno knjižico ali polo zapisati.

§. 16. Glede družih kolegij, ktere so oni obiskovali, se ima ž-njimi ravnati po §. 51 učnega reda 1. Oktobra 1850.

#### VI. Od obiskovanja kolegij.

(§. 52—63.)

§. 17. Bogoslovski profesorji so dolžni na to paziti, da v početku zaznamvani učenci kolegije, v ktere so zapisani, po pravilu obiskujejo, in zastran zasledenega zanemarjenja govoriti s tistim, kteremu je vodstvo ukov teh bogoslovcov naročeno. Tudi se ima dotičnemu duhovnemu predstojniku naznaniti, če bi se tak bogoslovec od vseučiliša odpravil.

§. 18. V napovedni knjižice ali poli je treba obiskovanje kolegij poterediti.

#### VII. Od šolskih praznikov.

(§. 64—66.)

§. 19. Odločbe zastran šolskih praznikov, ktere se berejo v učnem redu 1. Oktobra 1850, veljajo tudi za učence bogoslovja. Namesto dozda za vsak teden zvnaj nedelje dopušnega šolskega praznika se smeta dva poldnevna šolska praznika vpeljati.

#### VIII. Od odhoda od vseučiliša.

(§. 67 in 68.)

§. 20. Bogoslovcom se imajo, ako žele, kadar od vseučiliša gredo, vseučilišne ali odhodno spričevala dati, naj so bili v matico vpisani, ali naj so pa v verstih tajstih učencov bili, od kterih se v §§. 2 in 11 govori. V teh spričevalih se imajo po letnih ali pol-letnih izpraševanjih zadobljeni razredi zaznamovati.

§. 21. Glede pisnine 1 gold. velja pri spisovanju vseučilišnih spričeval na bogoslovce ravno tisti odpustek, kakor zastran takse za vpis v matico (§. 4).

#### B.

Do zdaj so se tudi na vseučiliših samo taisti bogoslovja učili, kteri so se s tem za nastop duhovnega stanu pripravljali. Kakor je pa dopušeno, tako je tudi zlo želeli, da bi poduke na bogoslovski fakulteti tudi drugi učenci obiskovali, bodi si taki, kteri žele v bogoslovskih znanostih izurjenih biti, dasiravno se niso za duhovni stan namenili, ali taki, ki so že duhovni, toda se trudijo zadobiti večjo bogoslovsko omiko od une, ktera je za vsakega mašnika neobhodno potrebna spoznana. Za take učence bogoslovja popolnoma velja učni

red 1. Oktobra 1850, naj bodo v bogoslovsko ali v kako drugo fakulteto prištetni.

\* Česki časopis „Lumir“ pravi, da misli nek bogat človek na Dunaju rusko-poljsko bukvo-prodajavnica napraviti. Na tako vižo bi se znale ruske in poljske knjige mnogo ceneje kakor do zdaj dobivati.

\* Kjer koli presvitli cesar sedaj po Gališkim popotova, ga sprejemajo po naznanilu vsih časnikov povsod s posebno veliko slavo. 25. t. m. se misli spet na Dunaj nazaj verniti.

\* Gnjlji krompir je živini škodljiv, to priča huda kuga med prešiči okoli Dunaja in tudi v okolici spodnje Pulske na štajarskim, kjer je nek 200 prešičev poginilo, od kterih pravijo, da se jim je gnjlji krompir dajal. On-dašnji konjederc pa je, namesto meso pokončati, ga natihama prodajal, in bo zavoljo tega, kakor se spodobi, oestro kaznovan, če je res to storil.

\* Pri vredništvu deržavnega zakonika in vladnega lista, kakor tudi pri vredništvih de-želnega zakonika se bo več preuredb storilo, kterih namen je stroške pomanjšati.

\* Knezu Thurn in Taxis je izročeno višje vojaško poveljstvo na Avstrijskem, general Mamula je Jellačiću banu ad latus dan.

### Galicija.

V Galiciji povsod cesarja z velikim veseljem sprejemajo.

## Tuje dežele.

### Bulgarska.

Na iztočnem kraju Evrope živi doslej sužen, nesrečen, komaj po imenu poznat, pa vendar našega sočutja toliko vreden narod — narod bulgarski. Pod naj težjim jarmom je začuval svoje starinske običaje, svojo živo vero, svoj plemeniti značaj in zdi se nam, da mu je že po njegovem zemljopisnem položaju prisojeno, da zopet slavo in veliko važnost nekdanje svoje minulosti steče. Njegova domovina je veliko trikotje med Dunavo in Črnim morjem, med Kladovom blizo erdeljske granice in Burgasom, bojno luko, ki Carigrad s Odeso veže. Ker zamore Evropa na Azijo le samo po potu Dunave in Črnega in potem Sredozemnega morja uzdelovati, je jasno ko beli dan, da bi vlada, ktera bi si tih tergovaških cest prisvojila, s tim gospodarica od pol Evrope postala. Zato zaslužijo Bulgari veliko pozornost, zakaj oni so gospodarji tih cest in pokrivajo, ali bolje govoreč hermetički zapirajo Carigrad od suhe zemlje.

Te narod šteje sedaj okolj 4,500,000 duš. Prostor, kterega zauzima, je u prikladnem razmerju k primorju bulgarskemu; vendar se Bulgari še ves čas dalej razprostirajo, so-sebno pa na prostranih, pa pustih poljanah Tracie in proti Gerškej posred helenskih pokrajin; zakaj ondešnji stanovniki, preselivši se k morju, so še davno ostavili svoje plodne doline tim selečim se gorjancem. Ovdje padajo osobito v oči protivni značaji in pravci obeh plemen: Slavjani se pečajo s poljodelstvom, in Gerci iščejo svoj dobitok na morju, ter osnovujejo na vsih morskih bregovih naselbine in gradove.

Nemareč za to seljenje naznačujejo zemljopisci sedaj kakor prej za granice Bulgarske: Tracijo, Mačedonijo in Arbanijo, čeravno tudi u tih pokrajinah še dan današnji sila mnogo Bulgarov živi; so-sebno so v Mačedonii Bulgari jezgra stanovništva; v vsih jugozapadnih predelih imenito od gor Kalara, šatic, Ostrova in Verije clo tje do dolie Njajuste in Vodena se govori serbski in bulgarski; samo na jugu so še mačedonski poljodelci Gerci. V Solunu je toliko slavjanskih stanovnikov, da se reči zamore, to mesto je ravno toliko ger-

sko kot slavjansko in Slavjani bi se gotovo ne dali iz gerskega polotoka bez kervavega boja izterati. U Tracii imajo Bulgari tudi več važnih mest, in oni so povsod jezgra stanovništva tje do blizo Carigrada. — Poglejmo iztočno Arbanijo in tudi tu je več celih okrajn, da se samo bulgarski govori. Najposlej se razprostirajo njihova stanovališča tje do Livadije, in Bulgare najdemo še clo v Peloponesu. Te naselbine so toliko važnejše, ker so to marljivi in zmerni ljudi; in ker oni rajši v selih prebivajo in mesta dragovoljno Gerkom prepučajo, jih svet ne opazi, ali s vsim tim so oni naj večji narod evropejske Turske.

Če se ravno te narod silno rad preseluje in zato Bulgarov tudi v oddaljenih zemljah n. p. u Vlaškej, čisto od domovine odcepljenih najdemo, se vendar Bulgari ničesar bolj ne čuvajo, kakor da se jim pleme s nobenim drugim ptujim kolenom ne pomeša. Po dokončancj vojski leta 1829 so Rusi okol 30,000 Bulgarov seboj vzeli, ter jih na plodovitih poljanah podneperskih naselili; vendar se ti Slavjani niso mogli privaditi ruskemu načinu življenja in naj poslej so se spet jeden za drugim vsi v Tursko nazaj povernuli.

Razločiti se morete dve Bulgarske: jedna na severju, in druga na jugu Balkana; ona se razprostira proti Dunavi, in ta proti sredozemnemu, Gerčkej obliznjemu morju, ktero Bulvari Belo-more-to imenujejo. Ona perva ima vse vlaške in ogerske, ta pa vse gerske proizvode. Tudi stanovniki teh dveh zemelj se med seboj razlikujejo: severni Bulgari govore narečje ruskemu sila jednako, tudi so zadržali več tatarskih običajev; zato se je jih tudi več poturčilo kakor južnih, mal da ne zavisim heleniziranih Bulgarov. Pervi so sirovi in neotesani, manj gostoljubni, in svojemu gospodarju bolj pokorni; oni tako hitro govorijo, da jih človek težko razumi. Temu nasproti je jezik južnih Bulgarov bolj ilirskemu in gerskemu podoben, mil in blagoglasen. Ta razlika značaja se očituje tudi že pri njihovih otrocih; na jugu hitijo ti prijateljsko pred potnika, ali na severju bežijo pred njim in beseda: „strani človek“ se ima pri njih za pogerdo.

Goljufajo se oni, ki mislijo, da je Bulgarska jedna jedina velika zemlja, zakaj že priroda je jo na 5 — 6 okrajev razdelila, od kterih ima sedaj vsako poglavitno mesto 30—50000 stanovnikov. Ti okraji so: Zagora ali prekobalkanska Bulgarska, kjer je tudi precej osmanskih stanovnikov in glavno mesto Filipopolje; — Dobruja, bulgarsko primorje Črnega morja, kjer se še nogaitski Tatari, ki so iz Krima došli, s čergami skitajo s glavnim mestom Varna; — podunavska Bulgarska s glavnim mestom Vidin; — visoka Bulgarska, znotrajna zemlja, kjer vsred sterminutih berd staro sveto mesto Sofia (bulgarska Moskva) leži; — in naposled mačedonska Bulgarska s glavnim mestom Seres, ki do Carigrada in Athosa derži. — Tako ima Bulgarska dva morja: prek Varne dobiva asiatske in ruske, in odpravlja tje svoje proizvode, in prek Seresa in Soluna občuje s vsimi južnimi evropejskimi lukami. — Podelivši narav tej u zemljopisnem obziru tako pogodno ležečej zemlji isti jezik in običaje, čisto različne od sosednih zemelj, je jo očividno odločila za jedno deržavno telo, in dosedaj je to združenje samo sirova sila vbrnila.

Da se število bulgarskih stanovnikov vsakega leta pomnožuje, Turkov pa zmanjšuje, je več okolnostim pripisati: Bulgari namreč svoja deča verlo ljubijo, ter jih vsake rano smert donoseče bolesti skerbno čuvajo. Morivni vojskni štopot hrumi mimo njih bez sledu, ker jih oholi Osmanlija iz vojske izključuje. Neprestano besneča kuga prizanaša kri-



stjanom, ker se nje čuvajo in grabi večidel le same Osmanlije. Dokazano je, da vsaka kužna bolezen u Turskej skorej vsakokrat okoli 1 milijon stanovnikov pomori. Leta 1838 je podavila kuga samo u bulgarskej zemlji 86000 in to skorej samih Osmanlijov, u mestih Sofii in Filipopolju je jih poginulo 29000 in v mestu Selvi so vsi stanovniki pomerli.

Nobena turska pokrajina ni tako obilno obljudjena kakor Bulgarska. — Ovdašnje planine so bile že v starodavnosti pod imenom Rhodope poznane; imenitniši verhi od njih se stermejši proti nebu vzdigajo kakor naj višje alpinske planine: stari Gerci so jih deržali za naj višje verhunce zemlje.

Negledeč na te gromade berd in snega, ki jih po zimi pokriva, je Bulgarska vendar jedna izmed naj rodovitniših zemelj Evrope. Tu se dobro ponasajo vsi proizvodi mirnejšega podnebja. Tu se najdejo livade in na njih tankoverhni, nebatični hrastovi, potem celi lesovi od črešenj, sliv, orehov in leskovine, debelih kot hrastovina. — Bogastvo v rudah pokazuje zlatni in sreberni pesek ovdašnjih rek; ali kar se tiče obertnosti Bulgarov je ta neznatna, ako izvzememo proizvodjenje grope čohu in rožičnega volja.

Bulgarski narod, o početku srednjega veka na glasu zavolj svojega junaštva, bogastva in tergovine, je bil sicer naj miroljubniši narod u celej Evropi, in vsi, ki taj narod poznajo, hvalijo jednoglasno njegove miroljubne kreposti, njegovo poslužnost, delavnost, veliko zmernost in opasnost; vendar kader se na kaj odloči, pokaže tu naj večo stavnost in hladnokernost u naj večih nevarnosti. Če ga ravno med vsimi petimi narodi traškega polotoka naj bolj stiskajo in zatirajo, ga vendar še niso s robskim duhom napoluiti in popačiti zamogli; kakor je bil poprej tako je tudi sedaj Bulgar ponositega pogleda, visocega in lepega vzrasta, neokaljene poštenosti. Človek mu more bez svedokov naj večje zneske panczov poveriti, on jih bode zvesto na svoje mesto odpravil. Nekteri ga korijo, da pred Turčinom derhti in trepeče: Bulgar ne derhti in ne trepeče, temoč on ve, kakor vsaki razumni človek, da je tedaj naj pametnejše molčati in poslušati, kjer se človek zoperstaviti ne more.

Vendar so tim krepostim tudi nekatere mahne pridružene: Bulgara nič ne more navdušiti, zato se njegova tramost in phlegma osobito očituje zraven njegovega soseda, živahnega in smelega Slavjana. On orje in koplje, kjer le more. On oskerbljuje Carigrad s hrano in on sam se peča v tej tergovaskej in pastirskej deržavi s poljodelstvom. Bulgara tako rekoč do živega derejo; kader več plačati ne more, mu otmejo njegovo posestje: s pobitim serecem se zdaj kam drugam preseli, nastanovi se tam in jamc zemljo na novo kerčiti in obdelovati. Po nekem čudnem prirojenem nagonu Bulgar povsod zemljo obdeluje in Gerk jo s krasnimi poslopji in mesti okinčuje. Tako se je godilo do sedaj, kmalo se bode pokazalo, kako se bode s tim narodom obrnilo.

Bulgarske žene so tihe, milostive in marljive, visokega in vitkega vzrasta; po Gerkinjah je ta naj lepša pasmina žen v evropskej Turkej. Njihova materinska in sestriška nježnost in ljubezen, ktero tudi popotnikom izkazujejo, mora vsakemu globoko v serci seči. Bulgar je mnogo tartarskih običajev pridržal. On si brije glavo kakor Tartar in pušča samo na temunu majheno kito, ktero u dva prança prepleta; kakor oni je tudi te vsikdar na konju. Vsaki in tudi naj siromašnej Bulgar ima konja, kterege vsigdar jezdi, če bi ravno le dve-tristo koračajev od kuće iti imel. Pred kučo natika okostnice (skelete)

konjskih in bivolskih glav na visoke preklje; i to mu je znamenje mogočnosti.

Devojke, hodijo razeglave, ter si rade vence u lasje upletajo. Nevesta nosi belo kopreno ali kapo s širokim obsivom in zverh temena nevene (Ringelblumen) kot znak marljivosti, ali pa cvetečo rožico. Tako se vidi na starih spominikih plamen ali cvet lotos na kopreni boginje Veste. Stareje žene, želeče minulo lepoto s novim kinčem nadomestiti, se lepoticijo s gmizami in narokvicami: se prepašujejo s pozlačenim bakrenem pasom in nosijo običajno na glavi kapo kacigi jednako, obnizano s piastri, parami in starinskimi penezi, ktere večkrat na njivah izorjejo. Mlade devojke vendar zamečujejo ova lepoticija in puščajo svoje krasne kodre, da jim niz ledja peršijo; in ti lasje so tako dolgi in gosti, da človek čisto verovati ne more, da jih je toliko bez vsih umetnih lekarij naraslo. One bi se mogle u svoje lasje uprav kakor u kakvo haljino zagernuti. Kader človek pervikrat u ovej barbarskej zemlji tih lepotic ugleda, mnije da mu se je kaj prividilo; on se čudi njihovemu stasu, čudež gleda devojko, ktera koperni po Balkanu kakor gazela po pustinji ali labud po gerškem jezeru. Dozdeva se potniku, da so one iz družega veka in kader jih nagovori, meni, da bojo neme (mutaste) ostale; on se boji, da so zraven svoje veličane stvene lepote starinskih kipov tudi ravno tako hladne in bezčutne kakor oni. Vendar ko malo po malo zapazi, da v hladnem telesu ovih krasnih bitij živi duša, ktera zamore tudi nježno čutiti; tedaj ne more drugači, kakor o pervenstvu sumjati, ktero si naše izobražene žene nad ovimi decami prirode prisvajajo.

Slikarji želeči gledati žive prilike Perugianovih slik, ali pa nježne kipotvore Fiesola in florentinske freske, naj se u Balkan podajo. Na žalost te lepi narod, kojemu se slavjansko pleme tako rekoč že na licu čitati more, nima toliko poezije v življenju kakor njegovi sosedi. Jedino čuvstvo ktero Bulgara zbuditi in ojunačiti zamore, je neprestano budna ljubomornost (Eifersucht), s ktero čest svoje žene občuva. V nekterih severnih predelih si Bulgarkinje vselej z zastorom lica zagrinjajo kader se imajo na polje podati.

Kakor Slavjani sploh, tako si tudi Bulgari svoje bedno življenje s milim petjem slajšati poskušajo. Zjutrej, ko grejo na polje, in zvečer, ko se s serpom v pasu dvoje po dvoje kakor v procesii domu vračajo, pevajo žene in moževi, za njimi na konjih jezdeči in polsko orodje noseči, jim odpevajo.

Težko je verovati, kako je te narod tresen in zmeren, zraven tega pa krepek in živahen. Bulgar se zamore po tri tedne s kruhom in žganjem živiti, ktero je seboj vzel in nepotroši od penězov, kar je zaslužil, ne beliča. Siromak si to skuplja, da davck plača ali pa če je treba svoje mile otroke odkupi. Za daljši pot si vzeme včasi tudi kak kos mesa na soncu osušenega in tverdega kot kamen, vendar ktero pored tega ni zgubilo hranivost (hrančeo moč); ali to je za Bulgara že slajšičea. Tako posušeno meso se da gotovo po 25 let hraniti, bez da bi se pokvarilo. Doma se večidel s mlečnimi jedmi, s pasuljo (fižolom), grahom in maslinami hranijo; njegov kruh je iz lursične moke; njegova navadna pijača je voda, ktera mu mesto lekarije služi; vino si prihrani na praznike. Vsako premeno vremena on lahko prenese, in ni mu še na pamet prišlo, čuvati se pozimi od mraza in poleti od vročine. Na jesen, kader že leden vihar razsaja, spavajo oni jednako pred svojo kučo na ravno tistej prapogi, ktere so se mesca junija na cvetečej livadi poslužili.

Vsaki iztočni narod ima svojo sveto reko, pokraj ktere se razširja. Tako so se tudi Bul-

gari okol Marice naselili, ktera je naj važnejša reka evropskej Turske in za mačedonskim Vardarom tudi naj daljša: uteka u Egejsko morje in pokazuje narodu prikladen pot in način za občenje z inostranimi narodi.

Ako se iz Carigradu k tej Marici obrnemo, dojdemo v šestih miljah hoda v mestice Kamburgos in šest milj za njim leži mesto Silyrila s 3 - 6000 stanovniki, med kterimi je tudi mnogo Bulgarov: tako nam že nekoljko milj od Carigrada udarja na uho blagi, krasni slavjanski jezik. (Poleg ilirskega.)

### Francoska.

Francoski predsednik je svoj terdni sklep naznanil, postavo od 31. maja zavreči in je svoje ministre poslovil s prošnjo tako dolgo še vradovati, da bodo njih nasledniki zvoljeni. Tudi več generalov je iz službe stopilo.

### Angleško.

Mnogo liberalistov na Angleškem želi, da bi se angleška s kako taliansko vlado sperla, in ne bomo se čudili, če se kaj tacega skoraj pripeti in angleška vlada kako zadostenje tirja. Kar je Morning Chronicle popred le opomnila, se zdaj v Daj News bolj obsirno piše iz Florenca, da že skos 6 tednov niso ondi Angličani varni. Narpopred so gospoda Waltera, potem gospoda Newtona, nato kapitana Hare in Alfreda Stourton za nič zaparli. Toskanske postave sicer tako počenjanje prepovedo, pa postava je lo na papirju.

### Ljubljanski novičar.

Po županjski postavi ima mestni odbor konec leta prevdank dohodkov in stroškov za poslednje leto skleniti. V seji 25. sept. je bil ta prevdank takole prerajtan: „Vsi dohodki za prihodnje leto so na 60.296 gold. prerajtani; v tem so zapopadeni dohodki urbarskih davkov, ki so do leta 1848 na dolgu ostali 1868 gold., letni dohodek odkupljene urbarske davšine 1708 gold., smenjski dohodki 1878 gold., cestnina 4368 gold., — dohodki povžitnine (Gefälls-Aequivalent) 48.000 gold., — činzi od mestnih hiš in zemljiš 1881 gold., in še nekatere manjši dohodnine. — Stroški pa so za leto 1852 prerajtani v vism skupej na 63.854 gold.; tu sem spadajo ces. zemljišni in hišni davki 722 gold., — za štiftane maše, za doneske k cerkvam, za samostane, za milodare ubozim itd. 7265 gold., — za plačila mestnih vradnikov in služabnikov 8100 gold., za penzione 4194 gold., za opravični dodajk za župana 1500 gold., za remuneracije in pripomočke 800 gold., za kurjavo in druge kancelijske potrebe, natise magistratnih razglasov itd. 1200 gold., — za potovansko dnino 200 gold., za plačilo zdravnikov 920 gold., — za zdravila ubozih 2000 gold., — za bolnišnico Ljubljansko 6000 gold., — plačila e. k. policijske straže 7174 gold., — za živež arestantov 200 gold., za gasivne naprave 500 gold., za snaženje mesto 2000 gold., za mestno svečavo 4600 gold., — za ohranjenje sprehajališ in dvévoredev 200 gld., za šubne stroške 666 gold., za zidarske popraviljanja hiš, cesta, mostov, deržajev, vodnjakov 3800 gold., — na nove zidanja, za nov mestni tlak itd. 6500 gold., za neprevide ne stroške 1200 gold., in še nekteri manjši stroški. Če se tedaj primeri znesek dohodkov s zneskam stroškov za leto 1852, se razodene pomanjkanje 3558 gold. za prihodnje leto. To pomanjkanje se bo pa brez nove naklade na davke poravnalo s temi dohodki, ki se pričakujejo iz dolžniga laudemia in taks gruntnih bukev, iz povračila za politiško oskerbovanje od leta 1848, in iz pasjiga davka.

(Novice.)



Cestopis.

(Dalje.)

„Praša li ga (budočnika) tujec: „Stannje li te note v tej ulici i v kojej hiši? „Naj prvi odgovor je lakonički „Niet“. Ga tujec se dalje nadleguje, pokaže s rokoj v bližnu zlicu k tamošnemu budočniku. Seže li pao tujec v aržet, ali v roci pokaže kakvu grivenku (10 kopek), sdaj to leno truplo na enkrat oživi pa tujcu prav prijazno postreže. Zdaj pričakuje budočnik pa tudi dopolnenje svojega pravičnoga upanja, da pače tudi opomne s poznim „Na vedke“! pozabljivoga tujca na njegovo dolžnost. — Da v ruskej vsak tirja i vzeme za napitek, mislim de ni neznanu. \*) Alj narodna razlika je med Petrogradskim moskovskim izvožčikom. Petrogradski izvožčik polizan od evropejske omike prosi mično šeptaje: „Na čaj“, Moskvčanpak pošteno „na vodke“! —

\*) Ko je Bog svet stvaril, ga je hotel obljuditi, stvari razne narode, ko je vse bogato oskrbi; po takem tudi Ruse, jim da mnogo sveta, i na njem vsega obilo. Bog popita vse narode vsakoga posebe, je li zadovoljen? Vsi odgovorijo, da imajo do volje; kader pak Rusa popita, privzdigne Rus šapku (kapu) i posepeče: »Na vodke, gospod!«

(Narodna ruska povedka.)

Zevsema značajnoga obraza v vsih ruskih mestih sosebno pak v Moskvi, je izvožčik. Velkorus je rođen vozač. Za jahanje ni tako stvarjen; prostoga muzika boš (izuzemši kozake (redkoma na konji vidil, ali u vštini voženje prekosi vse druge narode! Cvet i venec ruskih vezačev pak je izvožčik. — Mili-ega, priljudniga, prekanjeniga, urniega kojona ne naideš na širokim daljnem svetu, kakor je ruski izvožčik! Nar pred je on kao predjasnik prikareti (kočii) kaknoga plemića. To je njegova prva učilnica. Tukaj vidiš 10—12 letnoga dečka celi den, v veselej družbi tudi veči del noći na ednem prednih konjev sedeti; on ti jede, pije, igra, spava na konji, jednoj besedoj, on i njegov konj sta po pravemsamo edna edinka. Kolikokrat sem takše dečke v mrazi 18—20 stopnic na konji celo sladko spavati vidil! — Ino kako že tak dečko vozi! Kako terdno sedi v sedli, kako umno, kako točno vlada oba svoja konja v vsakej priložnosti zraven toga de venomer brzo dirjata! — 17 do 18 let star se že naprej pomekne za pravoga kočiasa, da sedi predi na vozi, ali pak postave izvožčikom sprava u službi pri bogatiem izvožčiku, dokler si toliko ne prištedi i pridobi, da si sam konje i drožke, za zimu pak sani kupi. — Od sdaj živi po pravem samo na svojem ožkem prednem sedali na drožkah ali senih. On i njegov konj živita celo pri tenkem v seni, ovsu i kruhu, ki ga

izvožčik u drožkah seboj vozi. V Moskvi i Petrogradu so zraven dnevih tudi ponočni izvožčiki, ki se celu noć od 10. do 5. po ulicah okoli vozijo. Po navadi se dva izvožčika stovarsita, oba imata 3 konje, ti se tako vrstijo, da se vsaki konj vsikdar tretji den počine. O 5. zjutroma pridejo močni izvožčiki na dvorišće stanovitih kabakov (kréma), tukaj so duhovni, ki sdaj vstanejo, pak pijo vsi skuper prav po volji svoj čaj, edino kar čez den toploga zavžijo. Zato od 5. do 7. ne naideš nikakih drožk na cestah. — Niedne vrste ljudje ni so tako blagomili, potrplivi, priljudni ko je izvožčik. Idi snažno oblečen mož po ulici, pak se samo enkrat ozri, le pripravi se cela rajda izvožčikov te kmali napae, ki naj priljudnie svoju službo ponujajo; naj veče natečanje je med njimi, ali nikdar ne bo eden druga psoval, nikdar eden druga se dotaknil, lotil ali ga vnesrečil. V obče je vozništvo v Petrogradu i Moskvi od varovćie ugledno (izverstno; izgledno) nadčuvano, to nadčuvanje je brez vsmilenja ostro. Kočiasa alj izvožčika, ki koga smertno povozi, ali samo rani, drugi voz poškodil, hipoma vjemejo, o prvem prigodku ga nesproslivo med vojake uvrstije, o drugih prigodkih ga telesno kaznijo, konja pak vsikdar zgubi; ti se pošle varovćii ter se med vojničke konje odđa.

(Dalje sledi.)

Odgovorni vrednik: *Dragotin Melcer.* — Založnik in tiskar *Jožef Blaznik.*

Vradni list št. 71.

Št. 9143.

Razglas.

(189.) 1

Nasleduje se vsled visociga denarstvinega ministerstva 8. t. m. št. 14733 visoki patent 7. t. m. občno razglasil, s kterim se n. v. določbe zastran neposrednih (nepremcnljivih) davkov za upravno leto 1852 razpišejo.

C. k. davkno vodstvo

v Ljubljani 16. Otobra 1851.

*Gustav grof Chorinsky* l. r.

c. k. poglavar.

**Mi Franc Jožef Pervi, po Božji milosti cesar Avstrijski;** kralj Ogerski in Česki, kralj Lombardski in Beneski, Dalmatinski, Hrvaški, Slavonski, Gališki, Vladimírski in Ilirski, kralj Jeruzalemski i. t. d., nadvojvoda Avstrijski, velki vojvoda Toskanski in Krakovski; vojvoda Lotarinski, Solnograški, Štajerski, Koroški, Krajnski in Bukovinski; velki knez Erdeljski; mejne grof Moravski; vojvoda Gornje- in Dolnje-Silezki, Modenski, Parmezanski, Piačenski in Kvastalski, Osvetinski in Zatorski, Tešinski, Friulski, Dobrovaški in Zaderski; pokneženi grof Habsburški, Tirolski, Kiburški, Goriški in Gradiškanski, knez Tridentinski in Briksanski; mejni grof Gornje- in Dolnje-Lužiški in Istrijski; grof Hohenembski, Feldkirehski, Bregenski, Sonnenberski i. t. d. gospod mesta Terzaškega, Kotora in Slovenske meje, velki vojvoda vojvodine Serbske i. t. d. i. t. d.

Glede na potrebsine deržave, ki nastopijo v upravnem letu 1852, spoznamo za dobro, po zaslišanju Našega ministerskega zbora in deržavnega svetvavstva sledeće odločbe izdati:

1. V upravnem letu 1852 se imajo zemljišni (gruntni) davek, davek od poslopij, pridobnina in dohodnina (davek od dohodkov) s prikladi k tem dačam vred v tej izmeri in po teh odločbah odrajtati, ki so bile za upravno leto 1851 predpisane, kolikor Naš nasočii patent kaj družega ne zapove.

2. Kronovinam, v kterih se zemljišni davek po iznajdkih stanovitnega katastra nalaga, se za upravno leto 1852 priverstijo kronovina Silezka in Dalmatinska, po tem mesto Krakovsko in Krakovska okolica s tim pristavkom, da se ima ondi redni zemljišni davek s šestnajst odstotki čistega katastralnega doneska izmeriti.

3. Ko se je stanovitni kataster v Krakovu in Krakovski okolici vpeljal, se bodo na mesti doslej obstavših, pod poprejšno vlado vpeljanih neposrednih dač, tudi ostali pod 4) naštetii neposredni davki po odločbah za Galicio veljavnih jemali.

4) Ker se na Ogerskem, Erdeljskem, Hervaškem, Slavonskem, v Serbski vojvodini in

Temeškem Banatu dela provizorija zemljiškega davka v tekečem upravnem letu se niso mogle do konca dognati, se imajo v teh deželah po Našem sklepe 2. novembra 1850 za tekoče upravno leto zavkazani neposredni davki tudi v upravnem letu 1852 poberati.

5. V lombardo-beneskem kraljestvu se imajo neposredni davki po odločbah Našega patenta 11. aprila 1851 v tisti izmeri poberati, ki za celo upravno leto 1852 pride.

Našemu ministru dnarstva je naloženo, te zaukaze izpeljati.

Dano v Našem poglavitnem in prestolnem mestu Dunaju 7. oktobra v letu tisuć osem sto eden in petdesetem, Našega cesarjevanja v tretjem letu.

*Franc Jožef*, s. r.

*Schwarzenberg*, s. r. *F. Krauss*, s. r.

Po najvišjem zavkazu:

*Ransonnec* s. r.

ministerskega zbora kancelijski vodja.

Št. 2253.

Oznadilo.

(190.) 1

Podpisani predstojnik deželne sodnije da na znanje, do bodo po prepisu §. 40. red. kaz. pravde porotniki za četero porotno sejo v Ljubljani, katera se 17. novembra t. l. začne, dan 29. oktobra t. l. zjutraj ob desetih v sodnici deželne sodnije v očitni seji po srečku vzdignili. — V Ljubljani 9. Oktobra 1851.

Korl žlahtni Pettenegg.

Št. 9111.

Razpis konkurza.

(191.) c 1

V krajnski kronovini je spraznjena stopnja okrajnega komisarja družega razreda, s plačo letnih 800 gold. Kdor se za to stopnjo ali za konceptnega adjunkta z pripomočkom 400 ali 300 gold. oglasi, ima svojo osvedočeno prošnjo, ako je v deržavni službi, neposredno po predstojništvu vradnije in na vsako vižo do 15. prihodnjega mesca pri deželnem poglavarstvu vložiti.

Ljubljana 10. oktobra 1851.

*Gustav grof Chorinsky*, r. s.  
deželni poglavar.

Št. 270/3282.

Oznanilo dražbe.

(192.) c 1

V četertek 30. oktobra t. l. dopoldne med deveto in dvanajsto uro bo v vradnem poslopju c. k. ekspositure na Savi v Litiu nova javna dražba za najem ladijovlaka na Prusnikovem vodotoču na Savi z kmetijo vred, ki je zraven.

K tej dražbi se povabi vsak, kogar volja je to reč prevzeti po ukazu častitega c. k. stavbinega vodstva od 13. t. m. št. 3185 s pristavkom, da se zamorejo bolj natanjki po-

goji med vradnimi urami tukaj pregledati, in da, ako bi bil ti ali uni zaderžan sam k dražbi priti ali bi ne hotel ustmeno ponudbo storiti, mu je tudi prosto, pred začetkom dražbe na 15 kr. koliku pisano ponudbo vložiti.

Najem velja za eno leto, in kdor to reč prevzame, mu je prosto, ponudbo po lastnem prevdarku storiti, ker si poterjenje pogodbe na vsako vižo priderži.

C. k. ekspositura na Savi.

Litija 19. oktobra 1851.

Št. 10181.

Proglas.

(193.) c 1

Visoko c. k. deželno sodništvo v Ljubljani je z ukazom od 14. oktobra t. l. št. 4180 Antona Cibarja iz Matenji vasi za zapravljivca spoznati za dobro spoznalo.

To se s pristavkom sploh naznani, da se mu je gospod Janez Gams iz Loke za varha dal.

C. k. okrajno sodništvo ljubljanske okolice.

Ljubljana 18. oktobra 1851.

*Heinricher* s. r.

Št. 2974.

Oznanilo.

(186.) 3

Visoko c. k. vodstvo za obćenje, II. oddelk je z visocim razpisom od 24. septembra t. l. št. 10687 sklenulo med Ljubljano in Mestre na poti skoz Podvelb, Romans in Codroipo vsakdajno ježno pošto s 15. t. m. vstanoviti.

Ta ježna pošta bo iz Ljubljane po prihodu vozovlaka za ljudi iz Dunaja, zjutraj o pol šestih odrinula in vedno drugi dan potem ob 8 zjutraj v Mestre dospela. Iz Mestre odrine vsak dan po prihodu L. vozovlaka iz Verone o pol dvanajstih dopoldne, in bo v Ljubljano vsakbart drugi dan tri četert na štiri popoldne dospela. Po tej pisemski poštni zvezi se ne ponudi samo za Dunaj, kakor središće, ampak posebno tudi za Budapešt, Berno, Prago, Draždane in Berolin druga vsakdanja priložnost, dopisave brez zastanka razposiljevati v naj daljše kraje Italije, in zruse ravno ti dobiček v nasprotnej poti; sicer se zamorejo dopisave na tako vižo iz Poljskega in Ruskega, potem iz Galicije, Pešta, Požuna za Italije namenjene, ravno tako, kakor dopisave iz Italije za poprej imnovane dežele in tudi Sedmograskega in Valaškega za celih 24 ur popred razposiljati.

Ravno tako tudi tiste dopisave, ki se tukej po peti uri zvečer na pošto dajo, 12 ur popred na odločenò mesto dospe.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 6. oktobra 1851.

*Hoffmann* s. r.